

Ertu vel tryggður?

Eða of vel tryggður?

Það getur oft reynst erfitt að meta þörfina fyrir tryggingar. Þarf að kaupa viðbótartryggingu fyrir raftækin? Eða forfallatryggingu fyrir ferðina? Vertu vakandi fyrir tvítryggingum og veldu tryggingarfjárhæð í samræmi við eignir og bótareglur.

Sumar tryggingar eru lögboðnar og gildir það um brunatryggingu húseigna og ökutækjatryggingar, þ.e. ábyrgðartryggingu og slysatryggingu fyrir öll skrásetningarskyld ökutæki. Kaskótrygging er ekki skylda en bætir meðal annars tjón af völdum áreksturs, eldsvoða, bílveltu, snjóflóða, óveðurs, þjófnaðar, skemmdarverka o.fl.

Varðandi aðrar tryggingar er það hins vegar hvers og eins að meta tryggingaþörfina og velja rétta tryggingaupphæð til að vera vel tryggður án þess að greiða óþarfa iðgjöld. Hér fylgja nokkrar ráðleggingar en ítarlegar upplýsingar eru að finna á vefsíðu Neytendasamtakanna undir „Fjármál“, (www.ns.is).

Hvaða tryggingar þarftu?

Ef þú ert einstaklingur án fjölskyldu dugar góð heimilistrygging langt.

Algengt er að heimilistrygging innihaldi:

- **innbústryggingu**
sem bætir tjón vegna bruna, skammhlaups, umferðaróhapps, innbrotshjófnaðar, þjófnaðar, ráns, skemmdarverka, útstreymis vökva, óveðurs, ofhitunar á þvotti, brots eða hruns, skýfalls eða asahláku, og skemmda á kæli- og frystivörum.
- **innbúskaskó**
sem bætir tjón á lausafjármunum úr innbúi vegna skyndilegra ófyrirsjáanlegra utanaðkomandi orsaka.

- **ábyrgðartryggingu**
sem bætir tjón sem vátryggður veldur öðrum og ber ábyrgð á samkvæmt íslenskum lögum.
- **slysatryggingu í frítíma**
sem greiðir bætur vegna dauðsfalls, varanlegrar og læknisfræðilegrar örorku, tímabundins missis starfsorku, sjúkrakostnaðar og tannbrots. Vátryggingin gildir oftast hvar sem er í heiminum í frítíma, við heimilisstörf og við nám.
- **greiðslukortatryggingu**
sem bætir tjón ef greiðslukort hins vátryggða tapast og óviðkomandi aðili misnotar það.
- **réttaraðstoðartryggingu**
sem greiðir málskostnað vegna ágreinings í einkamálum.
- **ferðatryggingu**
sem inniheldur farangurstryggingu, ferðasjúkratryggingu, ferðarofstryggingu, samfylgd í neyð, endurgreiðslu ferðar, farangurtafartryggingu og stundum, en ekki alltaf, forfallatryggingu.

Fyrir þá sem vilja einfaldari og takmarkaðri vernd er hægt að kaupa heimilistryggingu samsetta úr færri vátryggingarþáttum, t.d. innbústryggingu og ábyrgðartryggingu.

Ef þú átt íbúð þarftu líka að íhuga að kaupa **fasteigna-/húseignatryggingu**. Slík trygging getur bætt vatnstjón, óveðurstjón og innbrotstjón á t.d. hurðum, gólfefnum, innréttingum og fleiru sem tilheyrir fasteigninni. Innbúið er hins vegar tryggt í innbústryggingu sem er sértrygging eða hluti af heimilistryggingu.

Sumarhúsatryggingar eru oft samsettar af bruna-, fasteigna- og innbústryggingu og fela í sér vernd gegn helstu gerðum tjóns sem geta orðið á húsinu og innbúi þess.

Sértryggingar

Ef þú ert ekki með umfangsmikla heimilistryggingu getur verið ástæða fyrir þig að ihuga sértryggingu. Það er líka tilfellið ef þú átt t.d. tjaldvagn eða bát, sem heimilistryggingar bæta yfirleitt ekki. Hesta- og hundaeigendur geta keypt sjúkrakostnaðartryggingu, líf- og heilsutryggingu og ábyrgðartryggingu. En passaðu upp á að tvítryggja ekki; ábyrgðartryggingar sem eru innifaldar í heimilistryggingum gilda stundum líka fyrir gæludýr.

Viðbótartrygging er oft í boði í tengslum við sölu á heimilistækjum og raftækjum, m.a. farsímum og fartölvum. Ef þú ert ekki með innbúskaskó í heimilistryggingunni getur verið ástæða fyrir þig að ihuga tryggingu. Meta þarf þó hvort viðbótartrygging sé hagkvæm, t.d. með tilliti til sjálfsábyrgðar. Þá veita neytendakaupalögin vernd fyrir framleiðslugalla auk þess sem margir framleiðendur veita ákveðna ábyrgð til viðbótar. Vara er í ábyrgð hafi framleiðandi eða seljandi sérstaklega lýst yfir ábyrgð og gildir hún með þeim skilyrðum sem fram koma í yfirlýsingunni og í auglýsingum tengdum henni.

Forfallatryggingar og forfallagjöld

Erfitt getur reynst að meta þörfina á ferðatryggingum og greiðslu forfallagjalds við ferðapöntun. Þögn er þó ekki sama og samþykki og samningi um greiðslu forfallagjalda verður ekki komið á með því að neytandi afþakki ekki sölutilboð, t.d. með því að taka hak úr reit við pöntun farseðla á Netinu. Ekki má líta á það sem þögn samþykki neytanda.

Með forfallagjöldum er það skilyrði fyrir endurgreiðslu hjá sumum flugfélögum að ferðakostnaðurinn fái ekki endurgreiddur annars staðar. Við þessar aðstæður er augljóslega óþarft að greiða forfallagjald ef neytandi er þegar tryggður, t.d. í gegnum kreditkort. Ferðatryggingar fylgja þó yfirleitt ekki almennum kreditkortum og heldur ekki silfurkortum án fríðinda, en fylgja hins vegar silfurkortum með fríðindi, gullkortum og platinukortum. Þegar ferðatrygging fylgir kreditkortu er það oft skilyrði að a.m.k. 50% ferðakostnaðar séu greidd með kortinu. Kynntu þér skilmálana!

Forfallatrygging er líka innifalin í sumum fjölskyldutryggingum, en það er ekki algengt. Athugið að forfallatrygging er ekki þáttur í svonefndum ferðatryggingum sem tryggingafélögin bjóða upp á! Þó er unnt að kaupa sérstakar forfalla-/farseðlatryggingar hjá tryggingafélögum.

Sjúkra-, slysa- og líftryggingar

Sjúkra-, slysa- og líftryggingar eru viðauki við almannatryggingar. Athugaðu hvort þú njótir tryggingar á grundvelli starfs þíns, stéttarfélags, lífeyrissparnaðar og slysabótar almannatrygginga áður en þú tekur sjúkra-, slysa- eða líftryggingu. Margir eru líka slysatryggðir við heimilisstörf með því að merkja fyrir þá tryggingu í reit í skattframtalinu.

Mikilvægt er að vanda valið þegar trygging er keypt, ekki síst persónutrygging þar sem heilsufar og sjúkrasaga skiptir máli og erfitt getur reynst að fá tryggingu hjá öðru félagi seinna í lífinu.

Líftrygging greiðir bætur til aðstandenda ef þú fellur frá. Foreldrar sem hafa börn á framfæri sínu og fólk sem ber skuldir vegna húsnæðisakaupa fjölskyldunnar þurfa að ihuga líftryggingarmál sín. Mundu að tilnefna nýjan réttthafa (þann sem á rétt á því að fá váttryggingarfjárhæðina greidda) ef aðstæður breytast! Ef váttryggingartaki tilnefnir engan réttthafa rennur váttryggingarfjárhæðin til maka hans. Ef maki er ekki til staðar fellur váttryggingarfjárhæðin til erfingja samkvæmt lögum eða erfðaskrá.

Slysatrygging greiðir bætur vegna varanlegrar örorku vegna slyss. Einnig er hægt að kaupa vernd fyrir tímabundinni örorku (dagpeninga) af völdum slyss og dánarþættingu vegna slyss.

Sjúkdómatrygging greiðir bætur vegna örorku ef þú færð tiltekna alvarlega sjúkdóma.

Trygging fyrir starfsorkumissi greiðir bætur ef starfsorkumissir er 40% eða meira vegna sjúkdóms eða slyss og leiðir til tekjumissis.

Afkomutrygging er fjárhagsleg vernd gegn varanlegum starfsorkumissi þar sem bætur eru greiddar út mánaðarlega og getur sú vernd varað allt fram að ellilífeyrisaldri. Fólk sem er að koma út á vinnumarkaðinn ber sérstaklega að ihuga að það tekur þrjú ár að ávinna sér réttindi í lífeyrissjóð og getur afkomutrygging brúað þetta tímabil. Örorkulífeyrir úr lífeyrissjóði er almennt heldur ekki hærra en sem nemur 56% af launum, miðað við að greitt sé í sjóðinn í 40 ár þ.e. frá 25 ára aldri. Þú getur notið skattalegs hagræðis af greiðslu iðgjalda með því að tengja afkomutryggingu við fjálsan lífeyrissparnað. Bætur afkomutryggingar eru tekjuskattsskyldar við útgreiðslu.

Sjúkrakostnaðartrygging er fyrir þá sem eru ekki í almannatryggingakerfinu og er ætlað að brúa bilið frá komu til landsins og þar til einstaklingurinn kemst inn í almannatryggingakerfið.

Barnatryggingar innihalda almennt sjúkdóma-, örorku- og slysatryggingu fyrir börn auk þess sem þær bæta fjölskyldunni upp tekjumissis og ófyrirséðan kostnað vegna t.d. veikinda barna og kostnaðar við breytingar á húsnæði sem veikindin kunna að kalla á. Einnig bæta slíkar tryggingar útfararkostnað.

Veldu rétta tryggingarfjárhæð

Mikilvægt er að velja rétta tryggingarfjárhæð. Ef fjárhæðin er of há er tryggingin dýrari en hún þyrfti að vera, en bætur miðast samt einungis við raunverulegt tjón sem þú verður fyrir. Ef of lág fjárhæð er valin ert þú hins vegar ekki að fullu tryggður og færð ekki fullar bætur vegna tjóns, þó svo að einungis hluti af t.d. innbúi skemmist. Ef þú tryggir t.d. alla lausafjármuni á heimili þínu fyrir 8.000.000 kr., þó að raunverulegt verðmæti þeirra sé 16.000.000 kr., er hver hlutur einungis tryggður til hálfis. Ef t.d. sjónvarpinu er stolið samsvara bætur hálfvirði sjónvarpsins. Ekki er tekið tillit til persónulegs minjagildis.

Oft er tryggingafélaginu skv. skilmálum heimilt að lækka bætur á grunni verðrymnunar vegna aldurs, notkunar og annarra atriða sem geta haft áhrif á verðmæti hlutarins. Algengt er að afskriftir á fatnaði, myndavélum, DVD, heimabíói og tölum geti verið allt að 20% á ári eftir fyrsta árið, sem er án afskriftar. Fyrir hljómlutningstæki, sjónvörp, myndbandstæki og útvörp getur afskriftin oft verið 10% á ári eftir fyrstu tvö árin. Fyrir önnur rafmagnstæki, reidhjól, skíða- og viðlegubúnað er afskriftin oft takmörkuð við 10% á

ári þegar eftir fyrsta árið. Tölvugögn og hugbúnaður bætist ekki alltaf. Afskriftir vegna verðrymnunar eru oft takmarkaðar við 70% hámark. Rétt er að miða við bótaskilmála tryggingafélagsins þegar bótafjárhæð er ákveðin.

Skráðu allt niður og myndaðu

Til að ákveða tryggingarfjárhæð, og til að geta sýnt fram á tjón síðar meir, getur verið gott að ganga herbergi úr herbergi og meta verðmæti hluta í hverju herbergi fyrir sig auk þess að taka myndir af sem flestu. Það skiptir ekki málið hversu stór íbúðin eða fjölskyldan er, heldur á fjárhæðin að samsvara andvirði allra lausafjármuna sem eru á heimilinu, þ.e.a.s. innbús, fatnaðar, tækja, listaverka o.s.frv. Skráðu hjá þér merki, innkaupsár, framleiðslunúmer, verð o.þ.h. Lýstu verðmætum hlutum mjög nákvæmlega og greindu frá t.d. stimplum, áritunum, stærð o.s.frv. Geymdu svo hlutaskrána, myndir, kvittanir og ábyrgðarskirteini á öruggum stað utan heimilisins.

Liselotte Widing

Mannskepnan er söm við sig. Eftirfarandi tilvitnun í Robert M. Hutchins birtist í Neytendablaðinu snemma árs 1979, eða fyrir tæpum 30 árum.:

„Okkur hættir til að sjást yfir ýmis knýjandi vandamál, er blasa við úr öllum áttum og krefjast úrlausnar. Þetta stafar sumpart af þeirri snjöllu hugkvæmni okkar að komast í álnir á þann hátt að kaupa hluti hver af öðrum sem við höfum ekki not fyrir, á verði sem við ráðum ekki við, með skilmálum sem eru okkur ofvaxnir, fyrir áhrifamátt auglýsinga sem við trúum ekki á.“

Grænmetisteningar geta innihaldið salt og bragðefni en ekki endilega mikið af grænmeti.

Kraftur eða saltteningur

Ekta grænmetiskraftur inniheldur grænmeti, krydd og matjurtir. Grænmetiskraftur sem seldur er í verslunum inniheldur oftast salt, grænmetisolíu og ýmis bragðaukandi efni (MSG). Stundum er salt meira en helmingur af innihaldsefnunum. Það má spyrja hvort sumar tegundir grænmetiskrafts hafi fjarlægst svo mjög upprunalegu uppskriftina að nær væri að tala um salttening með bragðbæti. Á þetta benda dönsku samtökin Danmarks aktive forbrugere á heimasíðu sinni, www.aktiveforbrugere.dk.

Skjallarinn

Frábær þjónusta í Línunni

Kona nokkur keypti tvo sófa í versluninni Línunni. Einn sófinn kom úr búðinni en hinn af lager. Þegar sófarnir voru komnir heim í stofu tók konan eftir því að sófinn sem verið hafði á lager var aðeins dekkri en hinn og annar litur á púðum. Konan hringdi í Línuna og þar fóru starfsmenn strax í málið. Verslunin átti á lager annan sófa sem var eins og fyrri lagersófinn og var hann sendur heim til konunnar þar sem starfsmenn sáu um að setja fæturna á sófann og ganga frá öllum umbúðum.

Stuttu síðar hringdi stúlka úr versluninni og bað um kortanúmer konunnar því ákveðið hafði verið að gefa konunni tæplega 12.000 krónu afslátt vegna óþægindanna.

Konan var að vonum mjög ánægð með góða þjónustu.